

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

7K. W3085/30.04.2014
ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД
4144
Дата на подаване: 30 04 2014
20 г.

11/175-11/14
01.05.2014
11/175-11/14
01.05.2014

ДО
ПРОФ. ЛАЗАР ГРУЕВ —
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД
бул. "Витоша" 2
гр. София 1000

Относно: Искане за тълкувателно решение по приложението на чл. 116, б. „в“ от Закона за задълженията и договорите

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГРУЕВ,

На основание чл. 125 от Закона за съдебната власт, приложено Ви изпращам искане до Общото събрание на гражданската и търговската колегия на Върховния касационен съд за произнасяне с тълкувателно решение по следния въпрос:

Подаването на молба за издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание по чл. 242 (отм.) от ГПК представлява ли предприемане на действие за принудително изпълнение по смисъла на чл. 116 б. „в“ от ЗЗД?

С уважение,

Т. Р. Пенчев
бул. Витоша
София, четвъртият
етаж и 343
07.05.2014.

КОНСТАНТИН ПЕНЧЕВ —
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА
ГРАЖДАНСКАТА И ТЪРГОВСКАТА
КОЛЕГИЯ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД

И С К А Н Е

от

ОМБУДСМАНА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО
НА НОРМАТА НА ЧЛ. 116, Б. „В“ ОТ ЗАКОНА ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И
ДОГОВОРИТЕ ВЪВ ВРЪЗКА С ЧЛ. 242 (ОТМ.) ОТ ГРАЖДАНСКИЯ
ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

В практиката на Върховния касационен съд съществуват различни тълкувания по повод прилагането на нормата на чл. 116, б. „в“ от Закона за задълженията и договорите във връзка с подаването на молба за издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание по чл. 242 (отм.) от Гражданския процесуален кодекс.

В мотивите на Решение № 94 от 27.07.2010 г. по т. д. № 943/2009 г., Т. К., I Т. О. на ВКС и Решение № 154 от 15.11.2011 г. по т. д. № 1059/2010 г., Т. К., I Т. О. на ВКС, постановени по реда на чл. 290 от ГПК, е прието, че молбата по чл. 242 ГПК отм. следва да се квалифицира като предприемане на действие за принудително изпълнение и прекъсва давностния срок съгласно чл. 116, б. "в" ЗЗД.

В мотивите на Решение № 123 от 07.10.2011 г. по т. д. № 776/2010 г., Т. К., I Т. О. на ВКС, постановено по реда на чл. 290 от ГПК, се приема, че подаването на молба за снабдяване с изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание по реда на чл. 242, ал. 1 във вр. с чл. 237, б. "в" ГПК (отм.) не представлява по естеството си "предприемане на действия на принудително изпълнение", каквото има предвид чл. 116, б. "в" ЗЗД, защото тези действия не са възможни преди надлежното снабдяване на същия кредитор с изпълнителен лист.

Предвид изложеното и с оглед преодоляване на противоречивата съдебна практика, на основание чл. 125 във връзка с чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт правя настоящото

И С К А Н Е:

ОБЩОТО СЪБРАНИЕ на гражданската и търговската колегия при Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение по следния въпрос:

Подаването на молба за издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание по чл. 242 (отм.) от ГПК представлява ли предприемане на действие за принудително изпълнение по смисъла на чл. 116 б. „в“ от ЗЗД?

Прилагам копия от:

1. Решение № 94 от 27.07.2010 г. по т. д. № 943/2009 г., Т. К., I Т. О. на ВКС и Решение № 154 от 15.11.2011 г. по т. д. № 1059/2010 г.;
2. Решение № 154 от 15.11.2011 г. по т. д. № 1059/2010 г., Т. К., I Т. О. на ВКС;
3. Решение № 123 от 07.10.2011 г. по т. д. № 776/2010 г., Т. К., I Т. О. на ВКС

**КОНСТАНТИН ПЕНЧЕВ –
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**РЕШЕНИЕ № 94 ОТ 27.07.2010 Г. ПО Т. Д. № 943/2009 Г., Т. К., I Т. О. НА
ВКС**

С МОЛБАТА ПО ЧЛ. 242 ГПК (ОТМ.) ЗА ИЗДАВАНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ЛИСТ НА НЕСЪДЕБНО ИЗПЪЛНИТЕЛНО ОСНОВАНИЕ, КРЕДИТОРЪТ МАНИФЕСТИРА НАМЕРЕНИЕТО СИ ДА ОСЪЩЕСТВИ ПРИНУДИТЕЛНО ИЗПЪЛНЕНИЕ СРЕЩУ ДЛЪЖНИКА, КАТО СЕ ПОЛЗВА ОТ ОБЛЕКЧЕНИЯ РЕД НА ПРОЦЕСУАЛНИЯ ЗАКОН ЗА СЪБИРАНЕ НА ВЗЕМАНЕТО СИ. В ТОЗИ СМИСЪЛ, МОЛБАТА ПО ЧЛ. 242 ГПК (ОТМ.) СЛЕДВА ДА СЕ КВАЛИФИЦИРА КАТО ПРЕДПРИЕМАНЕ НА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПРИНУДИТЕЛНО ИЗПЪЛНЕНИЕ И ПРЕКЪСВА ДАВНОСТНИЯ СРОК СЪГЛАСНО ЧЛ. 116, Б. "В" ЗЗД. ПО АНАЛОГИЯ С НОРМАТА НА ЧЛ. 117, АЛ. 1 ЗЗД И РАЗРЕШЕНИЕТО В ППВС № 3/80 Г., ДАВНОСТТА ЗАПОЧВА ДА ТЕЧЕ ОТНОВО ОТ УВАЖАВАНЕТО НА ИСКАНЕТО ЗА ИЗДАВАНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ ЛИСТ.

С ОПРЕДЕЛЕНИЕТО НА СЪДА ПО ЧЛ. 242 ГПК (ОТМ.) И ИЗДАДЕНИЯТ ВЪЗ ОСНОВА НА НЕГО ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ЛИСТ НА НЕСЪДЕБНО ИЗПЪЛНИТЕЛНО ОСНОВАНИЕ ЧЛ. 237 ГПК (ОТМ.) НЯМАТ ПОСЛЕДИЦИТЕ НА СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАНЕТО НА ВЗЕМАНЕТО ПО КРЕДИТОРА ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 117, АЛ. 2 ЗЗД. СЛЕДОВАТЕЛНО, ОТ ПРЕКЪСВАНЕТО НА ДАВНОСТТА ПО ЧЛ. 116, Б. "В" ЗЗД С ПОДАВАНЕТО НА МОЛБА ЗА ИЗДАВАНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ЛИСТ НА НЕСЪДЕБНО ИЗПЪЛНИТЕЛНО ОСНОВАНИЕ, СРОКЪТ НА НОВАТА ДАВНОСТ ПО ЧЛ. 117, АЛ. 1 ЗЗД СЪВПАДА С ДАВНОСТНИЯ СРОК ЗА ПОГАСЯВАНЕ НА ВЗЕМАНЕТО, ПРЕДМЕТ НА ТОВА ПРОИЗВОДСТВО, КАТО РАЗПОРЕДБАТА НА ЧЛ. 117, АЛ. 2 ЗЗД НЕ НАМИРА ПРИЛОЖЕНИЕ.

ВЗЕМАНЕТО СРЕЩУ ИЗДАТЕЛЯ НА ЗАПИС НА ЗАПОВЕД СЕ ПОГАСЯВА С ИЗТИЧАНЕТО НА 3-ГОДИШНА ДАВНОСТ И КОГАТО КРЕДИТОРЪТ СЕ Е СНАБДИЛ С ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ЛИСТ ПО РЕДА НА ЧЛ. 242 ВР. ЧЛ. 237, Б. "Е" ГПК (ОТМ.), НО НЕ Е ПРЕДПРИЕЛ ДЕЙСТВИЯ ПО ПРИНУДИТЕЛНО СЪБИРАНЕ НА СУМАТА ПО ЗАПИСА В ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА 3 ГОДИНИ ОТ УВАЖАВАНЕ НА МОЛБАТА ПО ЧЛ. 242 ГПК (ОТМ.), НЕЗАВИСИМО, ЧЕ ПРИЗОВКА ЗА ДОБРОВОЛНО ИЗПЪЛНЕНИЕ Е ВРЪЧЕНА НА ДЛЪЖНИКА ПРЕДИ ИЗТИЧАНЕ НА 5 ГОДИНИ ОТ ТОЗИ МОМЕНТ.

Чл. 242 ГПК (отм.)

Чл. 244 ГПК (отм.)

Чл. 250 ГПК (отм.)

Чл. 252 ГПК (отм.)

Чл. 254 ГПК (отм.)

Чл. 237 ГПК (отм.)

Чл. 115, ал. 1, б. "ж" ЗЗД

Чл. 116, б. "б" ЗЗД

Чл. 116, б. "в" ЗЗД

Чл. 117, ал. 1 ЗЗД

Чл. 117, ал. 2 ЗЗД

Чл. 290 ГПК

Вж. ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 122 ОТ 19.02.2010 Г. ПО Т. Д. № 943/2009 Г., Т. К., I Т. О. НА

ВКС

Върховният касационен съд на Република България, Търговска колегия, Първо отделение, в публично заседание на четиринадесети юни през две хиляди и десета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Таня Райковска
ЧЛЕНОВЕ: Дария Проданова
Тотка Калчева

при секретаря Красимира Атанасова, след като изслуша докладваното от съдия Калчева, т. д. № 943 по описа за 2009 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по чл. 290 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на Н. Х. М., гр. К. срещу решение № 220/22.06.1009 г., постановено по гр. д. № 261/2009 г. от Старозагорския окръжен съд, с което е потвърдено решение № 61/22.01.2009 г. по гр. д. № 1088/2008 г. на Казанлъшкия районен съд за признаване за установено по отношение на касатора, че М. А. К. не дължи сумата от 3500 щ. д. по запис на заповед.

Касаторът поддържа, че решението е неправилно, като постановено в нарушение на материалния закон, и моли да неговата отмяна.

Ответникът М. А. К., гр. К. оспорва жалбата. Претендира разности.

С определение № 122/19.02.2010 г. ВКС, ТК, I отд. допусна касационно обжалване на основание чл. 280, ал. 1 ГПК за произнасяне по въпроса: С каква давност се погасява вземането срещу издателя на запис на заповед - 3-годишна или 5-годишна, ако кредиторът се е снабдил с изпълнителен лист по реда на чл. 237 ГПК (отм.), но не е предприел действия по принудително събиране на сумата по записа в продължение на 3 години от депозиране на молбата по чл. 242 ГПК (отм.), а призовка за доброволно изпълнение е връчена на длъжника преди изтичане на 5 години от този момент?

За да постанови обжалваното решение, с което отрицателният установителен иск по чл. 254 ГПК (отм.) е уважен, въззивният съд е приел, че ищецът М се е задължил по запис на заповед да заплати на касатора сумата от 3500 щ. д. на падежа на 27.05.2001 г. Изпълнителен лист е издаден по реда на чл. 237 ГПК (отм.) на 14.01.2004 г., а длъжникът е получил призовка за доброволно изпълнение на 04.07.2008 г. Решаващият състав е изложил съображения, че исквете срещу издателя на записа на заповед се погасяват с 3-годишна давност, а с молбата по чл. 242 ГПК (отм.) давността не се спира или прекъсва, както и не започва да тече нова 5-годишна давност.

По въпроса, обосновал приложеното поле на касационното обжалване.

Съгласно чл. 531, ал. 1 вр. чл. 537 ТЗ исквете по записа на заповед срещу издателя се погасяват с тригодишна давност от падежа. По силата на чл. 116, б. "б" ЗЗД с предявяването на иск или възражение или на искане за започване на помирително производство давността се прекъсва, като същата не тече докато трае съдебният процес относно вземането - чл. 115, ал. 1, б. "ж" ЗЗД. От прекъсването на давността почва да тече нова давност, а ако вземането е установено със съдебно решение, срокът на новата давност е всякога 5 години - чл. 117, ал. 2 ЗЗД.

Законът предвижда прекъсване на давността и с предприемане на действия за принудително изпълнение - чл. 116, б. "в" ЗЗД, като в ППВС № 3/1980 г. е прието, че погасителната давност не тече, докато трае изпълнителният процес относно принудителното осъществяване на вземането. Според даденото тълкуване на нормите на чл. 116, б. "в" и чл. 115, ал. 1, б. "ж" ЗЗД след образуването на изпълнителното дело, при висящност на изпълнителния процес, прекъснатата давност се спира.

Изпълнителният лист по чл. 242 вр. чл. 237, б. "в" - б. "л" ГПК (отм.) се издава без да се провежда исково производство, в което със сила на пресъдено нещо да е установено

осъществяването на вземането на кредитора. По силата на изпълнителния лист кредиторът инициира образуването на изпълнително производство за принудително събиране на вземането. Изпълнителният титул подлежи на оспорване от длъжника - досежно редовността на изпълнителното основание по чл. 244 ГПК (отм.) и досежно съществуването на вземането - чрез възражение по чл. 250 ГПК (отм.) или чрез отрицателен установителен иск по чл. 254 ГПК (отм.). Във всички хипотези длъжникът осъществява правата си след връчване на призовката за доброволно изпълнение.

С оглед на законодателната уредба на издаването на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание, определението на съда по чл. 242 ГПК (отм.) се ползва с изпълнителна сила, но не и със сила на пресъдено нещо. Правните последици на акта не се приравняват на съдебно решение, постановено в исковия процес, поради което с молбата за издаване на изпълнителен лист по чл. 242 ГПК (отм.) не се прекъсва давността в хипотезата на чл. 116, б. "б" ЗЗД.

От друга страна, с молбата по чл. 242 ГПК (отм.) за издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание, кредиторът манифестира намерението си да осъществи принудително изпълнение срещу длъжника, като се ползва от облекчения ред на процесуалния закон за събиране на вземането си. В този смисъл, молбата по чл. 242 ГПК (отм.) следва да се квалифицира като предприемане на действие за принудително изпълнение и прекъсва давностния срок съгласно чл. 116, б. "в" ЗЗД. По аналогия с нормата на чл. 117, ал. 1 ЗЗД и разрешението в ППВС № 3/80 г., давността започва да тече отново от уважаването на искането за издаване на изпълнителния лист.

С определението на съда по чл. 242 ГПК (отм.) се разпореджда издаване на изпълнителен лист на заявеното от молителя основание, напр. заповед, поради което не се променя характерът на задължението. Вземането на кредитора произтича от несъдебното изпълнително основание. Съществуването на вземането би могло да се оспорва, както досежно действителността на основанието, така и относно погасяването му. В производството по чл. 254 ГПК (отм.) съдът разглежда възраженията на длъжника, без да зачита акта по чл. 242 ГПК (отм.). В хипотезата на спряно изпълнение по чл. 250 ГПК (отм.), съществуването на вземането се установява по иск на кредитора съгласно чл. 252 ГПК (отм.). Решението по исковете по чл. 254 ГПК (отм.), съответно чл. 252 ГПК (отм.) се ползват със сила на пресъдено нещо и въз основа на тях, в зависимост от резултата, би могъл да се направи извод, че вземането на кредитора съществува и е установено със съдебно решение.

По тези съображения настоящият състав на ВКС, ТК, I отд. приема, че с определението на съда по чл. 242 ГПК (отм.) и издаденият въз основа на него изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание чл. 237 ГПК (отм.) нямат последиците на съдебно решение за установяване на съществуването на вземането по кредитора по смисъла на чл. 117, ал. 2 ЗЗД. Следователно, от прекъсването на давността по чл. 116, б. "в" ЗЗД с подаването на молба за издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание, срокът на новата давност по чл. 117, ал. 1 ЗЗД съвпада с давностния срок за погасяване на вземането, предмет на това производство, като разпоредбата на чл. 117, ал. 2 ЗЗД не намира приложение.

В Решение № 1546/14.09.1967 г. по гр. д. № 1009/1967 г. на I г. о. е прието, че издаването на изпълнителен лист по чл. 237 ГПК (отм.) не изменя характера на задължението. Същото остава такова по запис на заповед и се погасява с 3-годишна давност, но ако длъжникът не възрази срещу издадения изпълнителен лист по реда на чл. 250 ГПК (отм.), вземането ще се погаси с 5-годишната давност по чл. 117, ал. 2 ЗЗД.

Съставът на ВКС, ТК, I отд. не споделя изразеното разбиране, че консолидирането на акта на съда за издаване на изпълнителен лист с липсата на възражение от длъжника по чл. 250 ГПК (отм.) имат за последица промяна в характера на задължението.

С цитираното решение липсата на възражение от длъжника по реда на чл. 250 ГПК (отм.)

Ю правни последици е приравнена на установяване на вземането със съдебно решение, т. е. с формиране на сила на пресъдено нещо въз основа на издадения изпълнителния лист. Възражението по чл. 250 ГПК (отм.) цели спиране на изпълнението, предвид подлежащото на изпълнение определение по чл. 242 ГПК (отм.), независимо от обжалването му по реда на инстанционния контрол - чл. 244, ал. 3 ГПК (отм.). След спиране на изпълнението кредиторът, за да проведе в бъдеще принудително изпълнение, следва да предяви иска по чл. 252 ГПК (отм.) и следователно да установи вземането си по исков ред. Длъжникът, и без да е направил искане по чл. 250 ГПК (отм.), би могъл да оспори вземането по чл. 254 ГПК (отм.). Следователно, липсата на възражение по чл. 250 ГПК (отм.) няма установително действие за съществуване на вземането.

От значение са и сроковете за упражняване на правото на длъжника по чл. 250 ГПК (отм.) - 7 дни от получаване на призовката за доброволно изпълнение, което предполага образувано изпълнително производство от кредитора. Ако се приеме, че с подаването на молбата по чл. 242 вр. чл. 237 ГПК (отм.) се прекъсва давността и срокът на новата давност по чл. 117, ал. 2 ЗЗД тече от изтичане на срока за възражение по чл. 250 ГПК (отм.), то в полза на кредитора се предоставя период от време, през който той не реализира правата си. Кредиторът разполага с изпълнителен титул, но не осъществява принудително изпълнение. Погасителната давност, като гражданскоправен институт, санкционира именно бездействието на кредитора. Предоставената възможност на кредитора да се снабди с изпълнителен лист и да прекъсне течението на погасителната давност, не следва да се разпростира до момента на връчването на призовката за доброволно изпълнение. Издаването на изпълнителния лист по чл. 242 ГПК (отм.) не поставя началото на изпълнителния процес и не е част от същия. Непредприемането на изпълнителни действия в периода от снабдяването с изпълнителния лист до образуването на изпълнително производство, в което да се връчи призовка на длъжника, представлява бездействие на кредитора, поради което за това време погасителната давност за вземането тече.

По изложените съображения съставът на ВКС, ТК, I отд., на основание чл. 291, т. 2 ГПК обявява за неправилна практиката по Решение № 1546/14.09.1967 г. по гр. д. № 1009/1967 г. на I г. о., а на поставения въпрос по чл. 280, ал. 1 ГПК отговаря така: Вземането срещу издателя на запис на заповед се погасява с изтичането на 3-годишна давност и когато кредиторът се е снабдил с изпълнителен лист по реда на чл. 242 вр. чл. 237, б. "е" ГПК (отм.), но не е предприел действия по принудително събиране на сумата по записа в продължение на 3 години от уважаване на молбата по чл. 242 ГПК (отм.), независимо, че призовка за доброволно изпълнение е връчена на длъжника преди изтичане на 5 години от този момент.

По същество на касационната жалба.

В обжалваното решение въззивният съд е разрешил спора относно течението на погасителната давност на вземането на кредитора срещу издателя на запис на заповед в съответствие с тълкуването на нормите на чл. 116 и чл. 117 ЗЗД, дадено от касационния съд.

Вземането по записа на заповед е с падеж 27.05.2001 г. Молбата по чл. 237, б. "е" ГПК (отм.) е депозирана през м. 12.2003 г., а определението на съда за издаване на изпълнителен лист е от 30.12.2003 г. и съответно същият е издаден на 14.01.04 г. Поканата за доброволно изпълнение е връчена на длъжника на 04.07.08 г., изпълнителното дело е образувано през 2008 г. /липсват данни за точната дата/.

Молбата на кредитора е депозирана в 3 - годишния давностен срок. От постановяването на определението на съда по чл. 242 ГПК (отм.) е започнала да тече нова тригодишна давност, която е изтекла на 30.12.2006 г. Образованото изпълнително производство и връчването на поканата за доброволно изпълнение се действия, предприети след изтичане на давностния срок, поради което длъжникът не дължи на кредитора сумата от 3500 ш. д. по запис на заповед, издаден на 27.03.2001 г.

Предявеният отрицателен установителен иск е основателен и правилно е уважен от въззивния съд. Не са налице касационните основания по чл. 281, т. 3 ГПК, поради което

Обжалваното решение следва да се остави в сила съгласно чл. 293, ал. 1, пр. 1 ГПК.

На основание чл. 81 ГПК касаторът следва да заплати направените от ответника разноски за настоящото производство в размер на 540 лв. - адвокатско възнаграждение по договор за правна защита и съдействие и фактура с фискален бон от 16.10.09 г.

Мотивиран от горното, Върховният касационен съд

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 220/22.06.1009 г., постановено по гр. д. № 261/2009 г. от Старозагорския окръжен съд.

ОСЪЖДА Н. Х. М., ЕГН: *****, гр. К., ул. "Р" № 11, да заплати на М. А. К., ЕГН: *****, гр. К., ул. "С" № 2, сумата от 540 лв. /Петстотин и четиридесет лв./ - разноски за касационното производство.

Решението е окончателно.

**РЕШЕНИЕ № 154 ОТ 15.11.2011 Г. ПО Т. Д. № 1059/2010 Г., Т. К., I Т. О. НА
ВКС**

С ОГЛЕД НА ЗАКОНОДАТЕЛНАТА УРЕДБА НА ИЗДАВАНЕТО НА ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ЛИСТ НА НЕСЪДЕБНО ИЗПЪЛНИТЕЛНО ОСНОВАНИЕ, ОПРЕДЕЛЕНИЕТО НА СЪДА ПО ЧЛ. 242 ГПК ОТМ. СЕ ПОЛЗВА С ИЗПЪЛНИТЕЛНА СИЛА, НО НЕ И СЪС СИЛА НА ПРЕСЪДЕНО НЕЩО. ПРАВНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ НА АКТА НЕ СЕ ПРИРАВНЯВАТ НА СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ, ПОСТАНОВЕНО В ИСКОВИЯ ПРОЦЕС, ПОРАДИ КОЕТО С МОЛБАТА ЗА ИЗДАВАНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ЛИСТ ПО ЧЛ. 242 ГПК (ОТМ.) НЕ СЕ ПРЕКЪСВА ДАВНОСТТА В ХИПОТЕЗАТА НА ЧЛ. 116, Б. "Б" ЗЗД. МОЛБАТА ПО ЧЛ. 242 ГПК ОТМ. СЛЕДВА ДА СЕ КВАЛИФИЦИРА КАТО ПРЕДПРИЕМАНЕ НА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПРИНУДИТЕЛНО ИЗПЪЛНЕНИЕ И ПРЕКЪСВА ДАВНОСТНИЯ СРОК СЪГЛАСНО ЧЛ. 116, Б. "В" ЗЗД. Н. НА ИЗПЪЛНИТЕЛНИ ДЕЙСТВИЯ В ПЕРИОДА ОТ СНАБДЯВАНЕТО С ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ ЛИСТ ДО ОБРАЗУВАНЕТО НА ИЗПЪЛНИТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО, В КОЕТО ДА СЕ ВРЪЧИ ПРИЗОВКА НА ДЛЪЖНИКА, ПРЕДСТАВЛЯВА БЕЗДЕЙСТВИЕ НА КРЕДИТОРА, ПОРАДИ КОЕТО ЗА ТОВА ВРЕМЕ ПОГАСИТЕЛНАТА ДАВНОСТ ЗА ВЗЕМАНЕТО ТЕЧЕ.

Чл. 116, б. "б" ЗЗД

Чл. 116, б. "в" ЗЗД

Чл. 242 ГПК (отм.)

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, Търговска колегия, Първо отделение, в публично заседание на двадесет и седми октомври през две хиляди и единадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЛЮБКА ИЛИЕВА

ЧЛЕНОВЕ: Р. К.

М. К.

при участието на секретаря М. М., като изслуша докладваното от съдията К. т.д. № 1059 по описа за 2010 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 290 и сл. от ГПК.

Обжалвано е решение № 144 от 23.07.2010 г., постановено по гр. дело № 7473/2010 г. на Софийски градски съд, гражданско отделение, IV Д въззивен състав с което, след частична отмяна на решение № I-32-32/15.03.2010 г. по гр. дело № 29937/2009 г. на Софийски районен съд, ГО, 32 състав е отхвърлен отрицателния установителен иск на дружеството [фирма] срещу Държавен фонд "Земеделие", че не дължи сумите 13 260 лв. задължение за връщане на стоков кредит по договор № 151/28.10.1999 г. и на сумата от 2141 лв. договорни мораторни лихви върху сумата от 13 260 лв. за времето до 23.01.2001 г. В останалата част решението е влязло в сила поради необжалването му. Жалбоподателят [фирма] иска отмяна на решението в обжалваната част като неправилно, поради нарушение на материалния закон и необоснованост - чл. 281, т. 3 пр. първо и трето ГПК. Според касатора давност тече за времето от постановяване на определението за издаване на изпълнителен лист до подаване на молбата за образуване на изпълнително дело, тъй като производството по издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание не може да се приравни с исковото производство и с издадения от съда акт не се формира сила на пресъдено нещо относно вземането.

Ответникът Държавен фонд "Земеделие" - С. не е заявил становище по основателността на касационната жалба.

Върховният касационен съд, Търговска колегия, първо отделение за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационната жалба е подадена от надлежна страна в процеса, в преклузивния срок по чл. 283 ГПК.

С определение № 421 от 8.06.2011 г. касационният контрол е допуснат на основание чл. 280, ал. 1, т. 1 ГПК само по правния въпрос: приложима ли е разпоредбата на чл. 115, б. "ж" ЗЗД в производството по издаване на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание за времето от постановяване на определението / разпореждането / за издаване на изпълнителен лист до подаване на молбата за образуване на изпълнителното дело. ✓

С решение № 94 от 27.07.2010 г. на ВКС по т. д. № 943/2009 г., I т. о., ТК, постановено по реда на чл. 290 ГПК и затова имащо задължително за съдилищата приложение /т. 2 ТР № 1 от 19.02.2010 г. на ОСГТК на ВКС/ е прието, че с оглед на законодателната уредба на издаването на изпълнителен лист на несъдебно изпълнително основание, определението на съда по чл. 242 ГПК отгм. се ползва с изпълнителна сила, но не и със сила на пресъдено нещо. Правните последици на акта не се приравняват на съдебно решение, постановено в исковия процес, поради което с молбата за издаване на изпълнителен лист по чл. 242 ГПК (отгм.) не се прекъсва давността в хипотезата на чл. 116, б. "б" ЗЗД. Молбата по чл. 242 ГПК отгм. следва да се квалифицира като предприемане на действие за принудително изпълнение и прекъсва давностния срок съгласно чл. 116, б. "в" ЗЗД. Н. на изпълнителни действия в периода от снабдяването с изпълнителния лист до образуването на изпълнително производство, в което да се връчи призовка на длъжника, представлява бездействие на кредитора, поради което за това време погасителната давност за вземането тече.

По съществуващото на спора:

За да отхвърли частично искът по чл. 124, ал. 1 ГПК на [фирма] - Я. срещу Държавен фонд "Земеделие" - С., СГС е приел, че с подаването на молбата за издаване на изпълнителен лист на основание несъдебно изпълнително основание - договор № 151 от 28.10.1999 г. са прекъснати сроковете на погасителната давност на основание чл. 116, б. "в" ЗЗД, както и че давност не тече /чл. 115, б. "ж" ЗЗД/ за времето когато е висящо производството по издаване на изпълнителен лист до датата на образуване на изп. дело № 426/2006 г. 25.09.2006 г. С оглед на тези си разсъждения съдът не е възприел възражението на ищеца по отрицателния установителен иск за изтекла давност за вземането за главница в размер на 13 260 лв. и лихви в размер на 2141 върху главницата от 13 260 лв. за времето до 23.01.2001 г. към датата на образуване на изпълнителното дело - 25.06.2006 г.

Решението в обжалваната му част е неправилно поради противоречие с материалния закон.

По отрицателния установителен иск по чл. 124 ГПК за сумата от 13 260 лв. - задължение за връщане на стоков кредит по договор № 151 от 28.10.1999 г.

Вземането е погасено по давност, поради което искът е основателен. С договора за стоков кредит ищецът е поел задължението към Фонда да плати сумата от 13 260 лв. до 15.09.2000 г., представляваща цената на предоставени стоки и да заплати мораторни лихви от 3%, от която дата вземанията са станали изискуеми. Изпълнителният лист е издаден на 1.02.2001 г., от който момент Фонда е бил в правото си да образува изпълнително производство за събиране на вземането си по принудителен ред. Н. на изпълнителни действия в периода от снабдяването с изпълнителния лист до образуването на изпълнително производство, представлява бездействие на кредитора, поради което за това време погасителната давност за вземането тече. Следователно към момента на образуване на изпълнителното производство 25.09.2006 г. вече е била изтекла давността по чл. 110 ЗЗД. Възражението на ищеца, че не дължи сумата от 13 260 лв. по издадения

изпълнителен лист от 1.02.2001 г., издаден по гр. дело № 0433/2001 г. на СРС и образуваното въз основа на него изп. дело № 426/2006 г., преобразувано в изп. дело № 321/2009 г. на ЧСИ И. Х. поради погасяването ѝ по давност е основателно.

Горните разсъждения за течение на давностните срокове за времето от издаване на изпълнителния лист до датата на образуване на изпълнителното производство се отнасят и за иска за признаване за установено, че ищецът не се дължи сумата от 2141 лв. договорна мораторна лихва върху сумата от 13 260 лв. за времето до 23.01.2001 г. Решението, с което е отхвърлен искът по чл. 124 ГПК в тази част е неправилно, поради което ще следва да бъде отменено. Вземането за лихви се погасява с тригодишна давност, съгласно чл. 111, б. "в" ЗЗД, т.е. към датата на образуване на изпълнителното производство кратката погасителна давност е била изтекла.

При този изход на делото на основание чл. 78 ГПК и във връзка с направеното искане за присъждане на разноски, ответникът по касация ще следва да бъде осъден да заплати разноски по компенсация в размер на 1103.60 лв., при отчитане на документираните от двете страни разноски за всички инстанции, размерът на уважения иск и определено юрисконсултско възнаграждение от 800 лв. за процесуалния представител на ответника по касация за въззивната инстанция.

Водим от горното Върховният касационен съд, ТК, състав на първо отделение

РЕШИ:

~~ОТМЕНЯ решение № 144 от 23.07.2010 г., постановено по гр. дело № 7473/2010 г. на Софийски градски съд, ГО, IV Д въззивен състав в частта, с която са отхвърлени исковете на [фирма] срещу Държавен фонд "Земеделие" за недължимост на сумите от 13 260 лв. за връщане на стоков кредит по договор № 151/28.10.1999 г., на сумата от 2141 лв. договорни мораторни лихви върху сумата от 13 260 лв. за период до 23.01.2001 г., както и в частта за разноските, вместо което~~

ПОСТАНОВЯВА:

ПРИЗНАВА за установено на основание чл. 124 ГПК по отношение на Държавен фонд "Земеделие" - С., че дружеството [фирма] - [населено място] не му дължи сумите от 13 260 лв. по договор за стоков кредит № 151/28.10.1999 г., ведно със законната лихва върху нея и на сумата от 2141 лв. мораторни лихви върху сумата от 13 260 лв. за период до 23.01.2001 г., за които има издаден изпълнителен лист на Държавен фонд "Земеделие" - С. от 1.02.2001 г. по гр. дело № 0433/2001 г. на СРС и е образувано изп. дело № 426/2006 г. на държавен съдебен изпълнител при Районен съд - Ямбол, преобразувано в изп. дело № 321/2009 г. на ЧСИ И. Х., като погасени по давност.

ОСЪЖДА Държавен фонд "Земеделие" - С. да заплати на [фирма] - Я. разноски по компенсация в размер на 1103.60 лв.

Решението е окончателно.

РЕШЕНИЕ № 123 ОТ 07.10.2011 Г. ПО Т. Д. № 776/2010 Г., Т. К., I Т. О. НА
ВКС

ПРЕКЪСВАНЕТО НА ПОГАСИТЕЛНАТА ДАВНОСТ СЕ СВЪРЗВА С ИНИЦИИРАНЕТО НА "ИСКОВ ПРОЦЕС, КОЙТО ЗАВЪРШВА СЪС СЪЗДАВАНЕ НА СИЛА НА ПРЕСЪДЕНО НЕЩО ПО СПОРА МЕЖДУ СТРАНИТЕ", ДОКАТО ОПРЕДЕЛЕНИЕТО НА СЪДА ПО ЧЛ. 244, АЛ. 1 ГПК (ОТМ.) ЗА УВАЖАВАНЕ НА ИСКАНЕ ЗА ИЗДАВАНЕ НА ИЗП. ЛИСТ НА НЕСЪДЕБНО ИЗПЪЛНИТЕЛНО ОСНОВАНИЕ, КАТО ТОВА ПО ЧЛ. 237, Б. "В" ГПК (ОТМ.) НЕ СЕ ПОЛЗВА С ТАКАВА СИЛА. СМИСЪЛЪТ НА ТОВА РАЗГРАНИЧЕНИЕ Е, ЧЕ СЛЕД КАТО ДАВНОСТТА НЕ СЕ ПРИЛАГА СЛУЖЕБНО /АРГ. ЧЛ. 120 ЗЗД/, ТО ЕДИНСТВЕНО В ИСКОВ ПРОЦЕС ДЛЪЖНИКЪТ БИ МОГЪЛ ДА ПРОТИВОПОСТАВИ ВЪЗРАЖЕНИЕ ЗА ДАВНОСТ - НЕ И В ПРОИЗВОДСТВОТО ЗА ИЗДАВАНЕ НА ИЗП. ЛИСТ НА НЕСЪДЕБНО ИЗПЪЛНИТЕЛНО ОСНОВАНИЕ, КОЕТО СЕ Е РАЗВИВАЛО ЕДНОСТРАННО ПРИ ДЕЙСТВИЕТО НА ОТМЕНЕНИЯ ВЕЧЕ ПРОЦЕСУАЛЕН ЗАКОН.

РАЗПОРЕДБАТА НА ЧЛ. 116, Б. "Б" ЗЗД СЛЕДВА ДА СЕ ТЪЛКУВА СТЕСНИТЕЛНО, ПОНЕЖЕ ВЪВЕЖДА ИЗКЛЮЧЕНИЯ ОТ ПРАВИЛОТО ЗА НЕПРЕКЪСНАТИЯ ХОД НА ПОГАСИТЕЛНАТА ДАВНОСТ И ИЗЧЕРПАТЕЛНО ВИЗИРА ХИПОТЕЗИТЕ, В КОИТО ТАКЪВ ЕФЕКТ МОЖЕ ДА СЕ ПРОЯВИ, ПОРАДИ КОЕТО ПРЕДЯВЯВАНЕТО НА ЧАСТИЧЕН ИСК И НЕГОВОТО УВАЖАВАНЕ НЕ Е ОТ ЕСТЕСТВО ДА ПРЕКЪСНЕ ДАВНОСТТА ЗА ОСТАНАЛАТА ЧАСТ ОТ ВЗЕМАНЕТО, КОЯТО НЕ Е БИЛА ПРЕДМЕТ НА ДЕЛОТО. С ОГЛЕД ТОВА АНАЛОГИЧНО СЛЕДВА ДА Е РАЗРЕШЕНИЕТО ПО ОТНОШЕНИЕ ХОДА НА ПОГАСИТЕЛНАТА ДАВНОСТ ПРИ ПОДАДЕНА ИСКАНЕ ЗА СНАБДЯВАНЕ С ИЗП. ЛИСТ НА НЕСЪДЕБНО ИЗПЪЛНИТЕЛНО ОСНОВАНИЕ ПО РЕДА НА ЧЛ. 242, АЛ. 1 ВЪВ ВР. ЧЛ. 237, Б. "В" ГПК (ОТМ.)

Чл. 116, б. "б" ЗЗД

Чл. 244, ал. 1 ГПК (отм.)

Върховният касационен съд на Р. България, Т. колегия, Първо отделение, в откритото съдебно заседание на двадесет и шести септември през две хиляди и единадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ Никола Хитров

ЧЛЕНОВЕ: Е. Ч.

Е. М.

при секретаря ... и с участието на прокурора ..., като изслуша докладваното от съдията Е. М. търг. дело № 776 по описа за 2010 г., за да се произнесе взе предвид:

Производството е по реда на чл. 290 ГПК.

С определение № 392 от 1.VI.2011 г. по настоящето дело касационният контрол по отношение решение № 290 на Софийския апелативен съд, ГК, 5-и с-в, от 31.V.2010 г., постановено по гр. д. № 65/10 г., с което е бил отхвърлен отрицателен установителен иск на [фирма]- гр. Е., област Я. с правно основание по чл. 254 ГПК (отм.), предявен срещу Д. фонд "З.", е бил допуснат в хипотезата по т. 2 на чл. 280, ал. 1 ГПК, предвид констатираното противоречиво решаване от съдилищата в Р. на материалноправния въпрос за погасителната давност по лихвоносно вземане, присъждането на което е било търсено по реда на чл. 242, ал. 1 във вр. чл.

37, б. "в" ГПК (отм.).

В откритото съдебно заседание пред настоящата инстанция страните по делото не са били представлявани, поради което, като взе предвид оплакванията и доводите в касационната жалба на [фирма]- гр. Е. за неправилност на атакуваното въззивно решение, становището на ответника по касация ДФ "З." и провери материалната законосъобразност на постановления от САС акт по съществуващото на облигационния спор по реда на чл. 290, ал. 2 ГПК, Върховният касационен съд на Р., Т. колегия, Първо отделение, приема следното:

Съгласно чл. 4, ал. 1 ГПК (отм.) съдът е длъжен да решава делата според точния смисъл на действащите закони, а когато те са непълни, неясни или противоречиви - според общия им разум. Само при липса на закон съдът би могъл да основе своето решение върху обичая и основните начала на правото и справедливостта. В процесния случай отрицателният установителен иск на касатора [фирма]- гр. Е. е бил отхвърлен, като неоснователен, при съобразяване от страна на САС на "правна доктрина-В. Т., М. П.", според тезата на която подаването в съда на искане за издаване на изп. лист на несъдебно изпълнително основание - по реда на чл. 242, ал. 1 във вр. чл. 237 ГПК (отм.), следвало "да се приравни на предявяване на иск по смисъла на чл. 116, б. "б" ЗЗД", чиито ефект било прекъсване на започналата да тече погасителна давност. Съгласно задължителните за съдилищата в Р. постановки на ППВС № 3 от 18.XI.1980 г. по гр. дело № 3/1980 г. обаче, прекъсването на погасителната давност се свързва с иницирирането на "исков процес, който завършва със създаване на сила на пресъдено нещо по спора между страните", докато определението на съда по чл. 244, ал. 1 ГПК (отм.) за уважаване на искане за издаване на изп. лист на несъдебно изпълнително основание, като това по чл. 237, б.

"в" ГПК (отм.) не се ползва с такава сила. Смисълът на това разграничение е, че след като давността не се прилага служебно /арг. чл. 120 ЗЗД/, то единствено в исков процес длъжникът би могъл да противопостави възражение за давност - не и в производството за издаване на изп. лист на несъдебно изпълнително основание, което се е развивало едностранно при действието на отменения вече процесуален закон. Наред с горното, от значение за изхода на спора по настоящето дело представлява решение № 610/9.XII.2008 г. по т. д. № 391/08 г., постановено в пр-во по чл. 290 от сега действащия процесуален закон, настоящият състав на ВКС, ТК, първо отделение е приел, че разпоредбата на чл. 116, б. "б" ЗЗД следва да се тълкува стеснително, понеже въвежда изключения от правилото за непрекъснатия ход на погасителната давност и изчерпателно визира хипотезите, в които такъв ефект може да се прояви, поради което предявяването на частичен иск и неговото уважаване не е от естество да прекъсне давността за останалата част от вземането, която не е била предмет на делото. С оглед това аналогично следва да е разрешението по отношение хода на погасителната давност при подадена искане за снабдяване с изп. лист на несъдебно изпълнително основание по реда на чл. 242, ал. 1 във вр. чл. 237, б. "в" ГПК (отм.), какъвто е бил процесният случай. Веднъж възприетото в практиката на отделни състави на ВКС стеснително тълкуване на разпоредбата на чл. 116, б. "б" ЗЗД в по-ново време намира опора и в новелата на чл. 628а, ал. 1 ТЗ /в сила от 12 май 2006 г./, изрично въвеждаща още една хипотеза на прекъсване на погасителната давност относно парично вземане: с подаване на молба за откриване на пр-во по несъстоятелност от кредитор, тъкмо защото последното не представлява същинско исково производство. Това е един допълнителен аргумент, че изброяването в хипотезиса на нормата на чл. 116, б. "б" ЗЗД е изчерпателно и поради това е недопустимо подаването на молба за снабдяване на кредитор с изп. лист на несъдебно изпълнително основание, както в процесния случай по реда на чл. 242, ал. 1 във вр. чл. 237, б. "в" ГПК (отм.), да се "приравнява" по последици с предявяването на иск за същото вземане.

С оглед изложеното, обжалваното въззивно решение ще следва се отмени /като незаконосъобразно/, като се постановен съдебен акт по съществуващото на спора от настоящата инстанция, идентичен по смисъл и съдържание с този на първостепенния съд. Съображенията за това по-конкретно са следните:

Подаването на молба за снабдяване с изп. лист на несъдебно изпълнително основание от страна на ДФ "З." по реда на чл. 242, ал. 1 във вр. с чл. 237, б. "в" ГПК (отм.) не представлява по естеството си "предприемане на действия на принудително изпълнение", каквото има предвид чл. 116, б. "в" ЗЗД, защото тези действия не са възможни преди надлежното снабдяване на същия кредитор с изп. лист. От друга страна, недопустимо е, особено по доктринални съображения основани върху представи за стопанска целесъобразност, подаването на молба по чл. 237, б. "в" ГПК (отм.) да се приравнява по правни последици с предявяването на иск по смисъла на чл. 116, б. "б", предл. 1-во ЗЗД. Стриктното тълкуване на последната разпоредба изключва в процесния случай прекъсването на погасителната давност по отношение търсените от Ф. парични вземания и прави основателна тезата на ищцовото [фирма]- гр. Е. за погасяване на тези вземания с безпрепятственото изтичане на общата давност по чл. 110 ЗЗД.

При този изход на делото в настоящето пр-во, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК и във връзка с направеното от страна на касатора-ищец изрично искане за присъждане на разноски ДФ "З." ще следва да бъде осъден да заплати на [фирма] - [населено място] разноски по водене на делото в първата и в касационната в размер общо на 4 006.09 лв. /четири хиляди и шест лева и девет стотинки/.

Мотивиран от горното Върховният касационен съд на Р., Т. колегия, Първо отделение

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 290 на Софийския апелативен съд, ГК, 5-и с-в от 31.V.2010 г.,
~~постановено по гр. дело № 65/2010 г. И ВМЕСТО НЕГО~~

ПОСТАНОВЯВА:

НА ОСНОВАНИЕ Чл. 254 ГПК /О./ ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по отношение на Д. фонд "З." със седалище и адрес на управление в [населено място], бул. "Ц. Б. III-ти" № 136, ЧЕ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СКЛЮЧЕН от Ф. с [фирма]- гр. Е., област Я., [улица] договор за предоставяне на стоков кредит /азотен тор/ № 202 от 3.XI.1999 г. ПОСЛЕДНОТО НЕ МУ ДЪЛЖИ СУМИТЕ по изпълнителен лист, издаден на 3.V.2005 г. от СРС, ГО, 72-и с-в на основание определението му от 7.II.2005 г. по гр. дело № 01174/2005 г., а именно: СУМАТА 28 584 ЛВ. /двадесет и осем хиляди петстотин осемдесет и четири лева/, ВЕДНО СЪС ЗАКОННАТА ЛИХВА ВЪРХУ НЕЯ, считано от 31.I.2005 г., КАКТО И МОРАТОРНА ЛИХВА ВЪРХУ СЪЩАТА ГЛАВНИЦА до датата 31.I.2005 г. в размер НА 11 170.48 ЛВ. /единадесет хиляди сто и седемдесет лева и четиридесет и осем стотинки/, за чието събиране е било образувано изп. дело № 191/06 г. по описа на Д. съдебен изпълнител при Елховския районен съд.

ОСЪЖДА, НА ОСНОВАНИЕ Чл. 78, ал. 1 ГПК, Д. фонд "З." със седалище и адрес на управление в [населено място], бул. "Ц. Б. III-ти" № 136, ДА ЗАПЛАТИ на [фирма] със седалище и адрес на управление в [населено място], област Я., [улица], направените от последното разноски по водене на делото в първата и в касационна инстанции в размер общо на 4 006.09 лв. /четири хиляди и шест лева и девет стотинки/.

Решението не подлежи на обжалване.